

Marion M. Archibald (1935–2016)

Marion McCullum Archibald urodziła się 17 maja 1935 r. w Wishaw w Szkocji. Swoją karierę naukową rozpoczęła w muzeum w Birmingham w Anglii a od 1963 r. pracowała w Department of Coins and Medals w British Museum w Londynie. Tu przez kilkadziesiąt lat, aż do przejścia w 1997 r. na emeryturę, była głównym specjalistą w zakresie mennictwa anglosaskiego i normańskiego. Pracy tej zresztą nie przerwała i później, kontynuując ją niemal aż do śmierci, która nastąpiła po krótkiej chorobie 23 kwietnia 2016 r.

W swoim naukowym dorobku Marion Archibald ma liczne prace o wczesnośredniowiecznych monetach powstałych na Wyspach Brytyjskich, a wśród nich na pierwszym miejscu trzeba wymienić tom 34 *Sylloge of Coins of the British Isles* (we współautorstwie z C.E. Bluntem), zawierający perfekcyjnie opracowany katalog monet anglosaskich z lat 924–ok. 973 ze zbiorów British Museum (1986). W mniejszych pracach zajmowała się też emisjami wcześniejszymi: m.in. northumbryjskimi sceattami, monetami królów Beonny, Ethelberta I i Offy. Szczególnym jej odkryciem jest moneta króla Wschodniej Anglii — Alberta, w którego istnienie do tej pory w ogóle

powątpiewano. Efektem zainteresowania późniejszymi monetami jest włączenie się do dyskusji nad chronologią monet króla Stefana (1135–1154) oraz opracowanie (współ z B.J. Cookiem) skarbów monet Plantagenetów z XII i XIII w.: *English Medieval Coin Hoards I. Cross and Crosslets, Short Cross and Long Cross Hoards* (2001).

Doceniała znaczenie nie tylko skarbów, ale też tzw. znalezisk luźnych i pojedynczych, ujawnionych w czasie badań archeologicznych. Stąd jej ścisła współpraca zarówno z poszukiwaczami posługującymi się wykrywaczami metalu, jak i z archeologami. W rezultacie w bibliografii jej prac pojawiła się długa lista tekstów informujących o znaleziskach monet. Natomiast zbiory British Museum i innych muzeów wzbogaciły się o nowe, interesujące nabytki. W Wielkiej Brytanii bowiem poszukiwaczy nie ściga się policyjnie, ale się z nimi współpracuje, a odkryte przez nich monety się od nich odkupuje. W tym kontekście trzeba jeszcze wspomnieć o artykule Marion, w którym uświadamia ona archeologom, jakie walory datacyjne mają angielskie monety (1988).

W zakres zainteresowań badawczych Marion Archibald wchodziły nie tylko monety, ale również wszelkiego rodzaju obiekty monetopodobne: odważniki mennicze, odbitki ołowiane, żetony, ozdoby

monetopodobne, czy wreszcie monety fałszywe i stemple mennicze.

Ważne miejsce w jej badaniach i dorobku utrwalone w druku zajmuje współpraca z przedstawicielami innych nauk. O archeologach już wspominałem wyżej, teraz rzecz o metaloznawcach. Rezultatem wspólnych badań jest opublikowany wspólnie z M. Cowellem tom: *Metallurgy in Numismatics* 3, 1993. Ale już i wcześniej, współpracując z tym samym specjalistą, analizowała jakość metalu northumbryjskich sceattas.

Poza działalnością ściśle naukową Marion Archibald prowadziła bardzo aktywną działalność społeczną. Była czynnym członkiem obu najważniejszych w Wielkiej Brytanii towarzystw numizmatycznych: Royal Numismatic Society i British Numismatic Society, a także British Association of Numismatic Societies. Tego ostatniego była nawet prezesem, obu poprzednich natomiast członkiem zarządu, a później członkiem honorowym i laureatem najwyższych odznaczeń. Biografie Marion zgodnie podkreślają jej otwartość, wielką życzliwość wobec innych

i oferowanie im pomocy. Doświadczyłem tego osobiście w czasie moich pobytów w Londynie, kiedy inwentaryzowałem kolekcję gen. Węsierskiego, która czasowo była zdeponowana w British Museum. Ale również i później, kiedy szykowałem do druku oba tomy moich dawniejszych prac (*Numizmatyka średniowieczna*, 2012, i *Moneta polska i obca*, 2017), Marion ochoczo przeprowadziła żmudną weryfikację angielskich streszczeń. Efektów swojej pracy w tym drugim tomie już niestety nie zdążyła zobaczyć.

Biorąc pod uwagę wszystko co wyżej napisano, łatwo zrozumieć, dlaczego jej młodszy współpracownicy z British Museum: Barrie Cook i Garreth Williams na jej siedemdziesięciolecie przygotowali obszerną księgę pamiątkową zatytułowaną: *Coinage and History in the North Sea World, c. 500–1250*, Leiden-Boston 2006 (tu też jej bibliografia). I dlatego tak licznie do niej przysporzyli przyjaciele i koledzy zarówno z Wielkiej Brytanii, jak i z zagranicy (też z Polski).

S. Suchodolski